

PÉCSI FIGYELŐ.

Előfizetési díj:

Postán vagy Pécsen házhoz küldve: egész évre 5 ft., félre 2 ft. 50 kr. nyugdíj évre 1 ft. 25 kr.
Egyes szám 10 kr.
Megjelenik minden szombaton.
Függő száma kaphatók Weidinger N. könyvtár. (Széchenyi-utca.)

Hirdetések ára:

Egy öt hasábos pélt sor egyzseri megjelölésért 6 kr., 3-szori 5 kr., 10-szerért 4 kr. ártandó. — Minden hirdetés után 30 kr. bétlyedj ártandó. A nyitlér 1 pélt sor 10 kr. A hirdetési díj előre ártandó.

SZERKESZTŐI IRODA:

Ó-pósta-utca 16-ik szám.
Kéziratok vissza nem küldetnek.

A lap szellemi részét illető közlemények és előfizetések a szerkesztőséghez, a hirdetések pedig a kiadóhivatalhoz intézendők.
Előfizetheti helyben: a kiadóhivatalban, Blauhorn Antal úr a városház épületben, Lill János úr a budai külvárosban, Böhm C. F. úr a szigeti külvárosban lévő kereskedésében, valamint a vidéken minden póstahivatalnál.

KIADÓ HIVATAL:

János-utca 8-ik szám.

Magyar fürdők.

Egyre szelők, meleg napsugár, virágos pázsit s lombbal ékes erdő csalogatják a szabadba a népet, mely a hosszú telet s a fűtött szobát régen meguntta. Kivált a beteg tavasz után vágyik s a nyarat szereti, akkor lesz egészséges, hiszi, reményli. És az orvosok biztatják, hogy csak legyen szép idő, majd jobban lesz, el megy fürdőbe, az fogja helyreállítani teljesen, mire a patika kocsija nem alkalmas. Sok ezer beteg fürdőbe vágyik s készül Magyarországon, alig várja, hogy az idő elérkezék, mikor mehet, mikor orvosa elereszti.

Két hét múlva megkezdődik a vándorlás — Hall, Gastein, Baden, Radegund, Rohitsch, Gleichenberg, Tüffer, Ischl, Kaltenleiten, Franzensbad, Marienbad, Karlsbad, Gräfenberg, Ems, Kissingen stb. fürdőhelyekre, messze ki Ausztriába, Csehországba, Németországba, akkora távolra, hogy betegnek oda utazni is nehézség, szegény embernek alig lehetséges. De az orvos ur mondja s rendeltetének engedelmeskedni kell. A család meghoz minden áldozatot, hiszen az ételről és kinnról van szó.

Minden beteg kivisz magával 500—1000 forintot; az ut maga is nagy pénz, a lakások méregdrágák, étel, fürdőtaksa, maga a fürdés, a kiszolgálás, a fürdőorvos, toailette, társas mulatságok, mindez sokba kerül annak is, ki nem üz luxust. Hát még az oly betegnek, ki maga nem mehet, vagy egy egész családnak. A fürdés valamely hírneves külföldi fürdőben egy tőket megemészt.

Ezen tőkét a legtöbb esetben megkímélheti fél a család s egészen megkímélheti az ország, ha az orvosok a betegeket nem külföldre küldik, hanem hazai fürdőkbe küldenek kúrát. Az orvos urak rossz gazdák és rossz patrióták, midőn magyar gyógyhelyeket nem ajánlják, sőt egyenesen ellenzik s mindenkor a külföldre küldik betegeiket. Igaz, hogy ezekben az a divat, hogy fizetnek az orvosoknak, kik betegeket küldenek nekik, de ez nem gyógyászati szempont semmiesetre. S az sem helyes, hogy a külföldi intéze-

tek jó berendezését s nagy kényelmét egekig magasaltják, mert nálunk is vannak már jól berendezett fürdők s hogyan lehetne gyógyvizeinket beépíteni és urrei kényelemmel ellátni, ha orvosaink minden tehetősebb betegnek megparancsolják, hogy külföldre menjen?

Nem szólunk azon kóresetekről, melyek speciálitása itthon gyógyítást nem lehet, pl. akinek tengeri fürdő kell, annak tengerpartra kell menni: de azon nézetben vagyunk és elv-ként valljuk, hogy amely betegségnek itthon is van gyógyítása hasonló vizek közül, az orvosok kötelessége a magyar fürdőnek adni elsőbbséget.

Választék van bőven, sehol több fürdő, mint hazánkban. S kitűnő fürdők. Vannak sokféle lényegeink, vassas, sós, timsós, jódos, kénes, szénsavas források mindenféle vegyületben és változatban, klimatikus gyógyhelyekben sincs hiány. Trensén Teplitz, Pöstyén, Mehádia, Hévíz, Krapina-Teplitz, a budai források, Buziás, Nagyvárad, Szilács, Vichnye, Parád, Balaton-Füred, Koritnyica, Tatra-Füred, Bártfa, Visk, Előpataka, Tusnád, Borszék, Lippik, Harkány és száz más, kisebb-nagyobb fürdő van nyitva a betegeknek és az üdülést keresőknek s mulatságos fürdők is vannak a mulatságra vágyóknak. Hégyi levegő, fenyves, hidegvízgyógyintézet, tőzeg, savókúra, minden található Magyarországon, semmi szükség, hogy minden gyomorhurttal Karlsbadba, minden köszvényvel Römerbadba, minden idegbántalommal Gasteinba, minden görvélylél Haliba, minden női bajban Franzensbadba küldjék a beteget. Meggyógyul itthon is fele áron.

Minek dobjuk ki a pénzt ok nélkül és gazdagítsunk vele másokat? Nem-e inkább azon kellene törekednünk, hogy a hazai fürdők részesüljenek pártolásban? Akkor majd nem lesznek primitívek s megérjük, hogy külföldről jönnék a betegek hozzánk, mert gyógyvizeink minősége elsőrendű.

Most, midőn vasutaink kiépültek s a közlekedés könnyű, elérkezett ideje

annak, hogy fürdőinket is gondozzuk és híresekké tegyük. De magunknak kell elkezdeni azokat pártolni és megbecsülni.

A magyar orvosi kar tehát itt leg-többet. S valóban azzal nemcsak betegeknek és az országoknak tesznek nagy szolgálatot, megakartatván évenként kibóbt százszekeret, hanem a közegészségügynek használnak legtöbbet, mert a közeposztályt csak így szoktathatják a fürdők rendszeres használatára s minden látogatottá vált fürdő hatalmas eszközzé válik a közegészség javítása s fenntartásának. Az üres fürdő győgyereje pedig elfolyik haszatlannul.

Vegyék ezt komolyan fontolóra orvosaink. Más országokban is az orvosok csinálják a fürdőket, mert ők küldik oda a publikumot.

Most van a kérdés napirenden, mert most kéri minden beteg orvosától, hogy hová menjen. Mi nem a betegeknek tanácsolunk, hanem a doktoroknak, a betegek fogadjanak szót, de a doktoroknak legyen észük.

B. — H.

Orosz vélemény Magyarországról. Az orosz sajtó egyik-másik közlönye az országos kiállítás megnyitása alkalmából igen bizalmas nyilatkozik Magyarországról. Minden megjegyzés nélkül adjuk a „Novosztij” című lap cikkének kivonatát a következőkben: Az a tény, hogy a kiállítás megnyitására a nagy és kis államok képviselői is megjelentek szintén bizonyítja azt a hatalmas befolyást, mely a Habsburg birodalomban általában a magyaroknak jut osztályrészt. Bismarck egy porosz minisztert küldött el képviselőnek, mert nagyon jól tudja, hogy jó labon állni Ausztriával annyit jelent, mint élni a magyarok jól indultával, hogy az osztrák magyar külpolitika súlypontja Budapesten van. (?) Az oroszoknak számolni kell ezzel a körülménnyel. A cikk ezután kiemeli Budapest óriási haladását Bécs hanyatlásával szemben.

Még csak ez kellene! A horvát sérelmek tárgyalására, a magyar országgyűlés és a horvát tartománygyűlés országos bizottságokat küldött ki. E bizottságok körülbelül ez év szeptember havában ülnek össze tárgyalni. Mint Zagrábból jelentik, a horvát országos bizottság több tagja kizárólag horvát nyelven akar tárgyalni. Eszerint csak üzenetváltások után lehetne tanácskozni. Még csak az kellene, hogy a horvátok kedvéért megtanulják a horvát nyelvet.

esarnokba kerlítették, melyben ezernyi ember gyönyörködik szinpopákokban, s nem bizelgek, ha azt mondom, hogy egy ország szeme lügg rajtuk!

— Szép, szép, — válaszolta a róza, — de mégis csak jobb otthon, ismerőseink közt, hol mind egyenlők vagyunk, mint itt, ahol annyi dícsért mellet az összehasonlító kritika keserűségének is ki vagyunk téve!

— Én már unom ez ünnepi köntöst, — szól egy virággal dúsán megrakott azalea, — s a sok dícsért, amit kapok, szinte émélygös!

— Középszerűk lelkük! — szól meg méltóságosan a delői palma, — ti még a közönséggel is foglalkoztok; én előttem az nincs, csak én vagyok, én az emberek bámulatának tárgya!

— „Kukurúkt!” — hangzik által harsányan a szomszéd esarnokból, mintegy gyűnykacajjal a palma fehéjázó szavára, mire a virágok is félig eltojtva, jóízűt nevetnek.

— Ajánlom magam, Palma kisasszony, mi nem léteztünk egymásra nézve.

Diszes azalea, begonia, adianthum, anthurium, ardzia, epyodium és palma-csoport fogad.

— Kisasszonyaim! szabad magamat bemutatnom és hivatalos ügyben származási iverket kérem?

— Azt gazdánkól, Deugler Antal úrtól kérje, mi nem tudunk semmit!

Hm, csakhogy Deugler ur már nincs itt s így nem tudhatok meg semmit.

De menjünk balra.

— Ah, ti legkedvesebb, legszebb díszei a természetnek, kecses alakú, édes illatú rózsák, hogy elbujtatok a pálmák enyhe árnyékába, pedig nektek kint, a

Országgyűlés.

A képviselőház ma egy heti (szombati) ülésén megválasztotta a horvát regnikoláris küldöttéi tagjait, letárgyalta a mátrai vasutról szóló törvényjavaslatot, és tudomásul vette a miniszterek választás külön-félé ügyekben. A többi közt szönyegre került néhány tanfelügyelői kinevezés és Csányó Sándor interpellációja Tisza Kálmánhoz.

Hétfőn a főrendiház tartott ülést, melyen több apró ügyet intézett el. Szerdán a vizjogi törvényjavaslat került napirendre, melynek tárgyalását Apponyi György gróf a jövő ülészakra kívánta halasztatni, nehogy fölültes eljárással vádolhassák a főrendiházat. Tisza Kálmán miniszterelnök azonban azzal értelt, hogy kétséges, vajjon az új főrendiház tárgyalhat-e oly javaslatot, mely ezen ülészokról elintézetlenül maradt.

Kedden mindkét ház tartott rövid ülést. A képviselőházban a napirend egy tárgya sem adott okot felszólalásra. Verhovay Gyula mentelmi jogát nem függesztette fel, Papp Elekét felüggesztette. — A főrendiház több törvényjavaslatot fogadott el.

Szerdán a képviselőház délután két órakor tartott ülést, melyen átvette a főrendiház üzenetét több törvényjavaslatról. Olay Szilárd interpellációt terjesztett elő a dunagőzhajózási társaság ügyében. — A főrendiház elfogadta a vizjogi törvényjavaslatot.

Viszonzás

Károly Ignác plebánus ur „válasz”-ára.

Tüzes nyelvek szálltak az apostolok feje fölé, hogy minden népnek hirdessék az igét.

Az eszmének apostolokra van szük-seg. Minden eszme csak így terjedhet el, csak így diadalmaskodhatik. Nemesak a kereszténység, hanem a magyarság eszméje is.

Ezen eszmének vannak igen szép számmal apostolai; (buzgó hívei vagyunk mi is), de vannak ellenségei is. És ezek közé nem csak azokat számítjuk, kik ellene harszolnak, hanem azokat is, kik érette tenni sem akarnak.

Mert, ha valahol, úgy itt „ki nincs velünk, az ellenünk van”.

A budai külvárosi plebánus ur „Válasz”-át elcikkünkre.

Nézzük tehát mit mondott.

Talán adatokkal bizonyította, hogy mit tett a magyarság érdekében? Vagy talán igéri, hogy a jövőben minden tőle, telhetőt meg fog tenni? Talán követi dícső elődjének példáját, ki a magyarul tudó horvátokkal csak magyarul beszélt? Koránt sem.

Hanem a helyett bebizonyította ugyan, hogy a budai külv. már mennyire meg-

magyarosodott, de ennek dacára is fél a reakziótól és erőszakot emlit. S azt állítja, hogy nincs jogunk az istentiszteleti nyelvkerdesbe beavatkozni.

De egy határozott szóval se emlitette, hogy van-e szüksege a budai külvárosnak horvát isteni tiszteletre.

Hazaifias kötelességünknek tartjuk ezekre megfelelni.

Nézzük tehát „Válasz”-át. Vigasztalásunkra mondja, hogy ha mi a reakzio szellemét fel nem keltjük, „úgy rövid idő múlva a magyar nyelv lesz teljesen és egyedül uralkodó nyelv a nyilvánosság előtt, hanem a még horvát ajkúak családjában is”.

Telhat a legnagyobb résznek már a családi nyelve is magyar, s reményli, hogy a még horvát ajkúak családi nyelve is rövid idő múlva magyar lesz.

Örömmel ismerjük el, hogy ebben csakugyan tévedtünk egy kissé, mert mi csak azt állítottuk, hogy tudnak magyarul. „A horvát nyelv ma már a lassu kimúlás stádiumába jutott.”

Vagyis, a budai külv. rövid idő alatt teljesen megmagyarosodik még akkor is, ha örökidőig horvátul dicserik is a magyarok Istenét.

Ezeket a felvilágosításokért fogadják az ügy iránt érdeklődők meglehetősen. Mert mi valóban nem hittük, hogy ott a megmagyarosodás már ennyire haladt.

De ha a dolgok így állnak, miért fél akkor attól, hogy a horvát népben a reakzio szellemét keltjük fel?

Hisz a plebánus urnak kell ismerni a budai városi nép erős magyar érzelmét, melynek hagyományos elvhűségét még a pártusák küzdelmei sem tudták megintatni.

A kik ily körülmények között is a reakziót emlegetik, azokból a nemakrás beszél. S ha a horvát nyelv „már a kimúlás stádiumába jutott” s a „legnagyobb résznek már a családi nyelve is magyar”, akkor attól félni, hogy őket egy ártatlan cikket mindjárt visszaharvatosítja: naivság.

S ha e városra s a horvát isteni tisztelet eltörlése nélkül is rövid idő alatt teljesen magyarrá lesz, kérem, mi szük-seg van akkor a horvát isteni tiszteletre s miért lenne annak eltörlése erőszakos?

Nagyon lekötölezn a plebánus ur, ha arról érthetően felvilágosítana.

De hiszen a Bakszások, a foszlaltott szerb „Omladina” és a tót „Maticza” is folytonosan erőszakról kiabáltak s kiabálnak ma is.

Nagyon szeretnők tudni azt is, hogy azok, kik a hittant magyarul tanulták, hogyan értik meg a horvát szentbeszédeket?

S vajlon érdemes-e a még csak horvát tudó egy pár tehetetlen öreg kedvéért — biztos tudomással szerint nincsenek százan — az isteni tiszteletet két horvátul tartani?

A kellemes csevegésbe való elmertlésemlő bőfűgő, tompa hangok zavarunk fel.

— Mi legyen az? Minő próza hangok ez ideális világban?

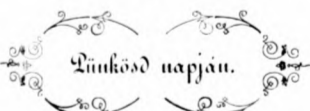
— Hja bizony, meglehető próza az, uram, mint jó magam, — szól hátam mögött egy öreg, vastag hang — s midőn hátra fordulok, egy esomó jeles fajta krumpelit látok ritka nagyságu példányokban szemem közé vigyorogni.

— Ugy-e bizony, — folytatja beszédét, — nem tetszett gondolni, hogy engem itt talál, pedig medáliai is nyertem. Csak az zseniroz egy kicsit, hogy ilyen kényes, finyás portéka mellé tettek, mint a spárta. Igaz, hogy gyönyörű példányok, magam sem látam még ilyeneket, nem hiába, hogy Légrády Károly spárta-telepéről valók, a mely jelenleg nemesak Magyarországon az első, hanem külföldön is ritkítja párját, — hanem hát nem szeretem az ilyen arisztokratikus szomszédságot, árthat a nép szertiségemnek.

Megmosolyogtam a demokrata krumpilnak ezt az elővigyázó aggodalmát s Nirschy István pozsonyi szép violái és pelargoniai, Mühle Vilmos temesvári műkertészek művésziileg összeállított virágkötései (csokor, virágkosár, vánkos, legyező, napernyő, asztal-tükör stb.), Zichy Ferencz gróf japáni dísz-bokrai, Nonni János zöldségei, Ocker pálmái és babérfái, Frommer A. Hermann meleg és mérsékelt melegházi dísznövényei és Kallina B. zagrabi műkertész koniferái közt végighaladva, visszajutottam a bejárat pálmájához.

Eppen bucsuzni akartam tőle, midőn a szomszédos esarnokban egy kis ölebecke hangosan el kezd ugatni.

TÁRCSA.

Pünkösdi napján.

Szép rózsákkal ékes piros pünkösdi napja
Üdvözöllek százszor ifjú kedélyvel,
S boldogan élénem a mint langos szellő
Enyelegre játszik fakadó levéllel.

Zúg a föld, zúgjon sok ezernyi ágad,
Örvendezve búg a terdők vadgalmába, —
Pompázolok büszkén kifakasztott rózsák,
Felvirradt, felvirradt piros pünkösdi napja!

Piros pünkösdi napja! te a természetnek
Új éket teremtesz, élő csifaszágot,
Szép nap, nem tudnál-e újra megalkotni
Ezt a satnya, ezt a törpe nagy világot?

Te, kinek varázsló kezét érintése
Pompát ad a földnek, életet a virágnak,
Mért nem simdöl-e sok ezernyi haját
Rajongva szeretett, imádott hazámnak? ..

Király Kálmán

Csevegés a virágokkal.

(Kiállítás tárcza-levél.)

Hiába kacsingatsz felém bogárszemű szép barna bosnyák leány bazárfülkéd esalagató rejtekéből; nem térek most be hozzá sem egy pár nyájas szóra, sem egy korty édes rákára, sem egy porézó dulcsátkára. Te meg karesz Törley pavillon hiába ijesztgatsz ajtóhoz Czerberusként állított pezsgőpalack-ágyudával, mert csak azért is elibéd állok s előttem megyek be a virágok, az én kedvenceim esarnokába.

Odaát voltam a kedves kutyuskáknál, tubiczaknál, nyulaeskáknál, libácskáknál, tyúkoskáknál, kakaskáknál s még Isten tudja mitféle szárnyas állatkáknál s most tele van a fülem kutyavonítással, libagóggással, jérezesipogással, kakaskurkolással s galambturbékolással úgy, hogy még a szép bosnyák leány pacsirtahangját is könnyen egy kategóriába sorozhatnám velük.

Üdülés, virágok szinpopája, illata, lombok üd zöldje kell most az én lelke-mnek; társalogni, csevegni akarok egy kisse a virágokkal, ifjuságom képviselőivel!

Amint beelek az időleges kiállítások örökzöld és esernobokból font guirlandokkal körülövezett esarnokába, melyben jelenleg az első tavaszi virágkiállítás vonza a legtömegesebb, különösen a „szép” közönséget, a virágok titokteljes suttozással fogadnak s egy félig nyitott róza arcomig hajolva, pajzánul nyitja fülembe: „Isten hozott!”

— Ah örülök kedveseim, hogy ilyen jó hangulatban találalak! Nemde gyönyörűlti el szíveteket, hogy a kültek kertek magányából, hol legteljebb a kertészlegények néztek meg naponkint, ebbe a diszes

